EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.7.26.
COM(2022) 355 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

1.1. Háttér-információk

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák az egy adott időpontban betöltetlen álláshelyek számáról, vagyis a munkaerő-keresletnek a munkaerő-kínálat által ki nem elégített részéről nyújtanak tájékoztatást. Ezért kulcsfontosságú információkkal szolgálnak a munkaerő-kínálat és -kereslet közötti lehetséges szakadékról, ideértve a munkaerőpiaci kereslet és kínálat közötti eltéréseket is, amelyek akkor fordulnak elő, amikor az álláskeresők készségei vagy földrajzi elhelyezkedése nem felel meg a lehetséges munkáltatók elvárásainak.

Az üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztika előállításának és értékelésének keretét a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló, 2008. április 23-i 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[1] állapítja meg.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokról szóló rendelet 10. cikke előírja, hogy a Bizottságnak 2010. június 24-ig, majd azt követően háromévente jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a rendelet végrehajtásáról. E jelentés célja a tagállamok által rendelkezésre bocsátott statisztikák és az európai összesítések minőségének értékelése. Emellett meghatározza és bemutatja azokat a területeket, amelyeken a jövőben javulást lehetne elérni.

Ez a Bizottság ötödik jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak[2]. A jelentés a negyedéves adatszolgáltatás tapasztalatain és a tagállamok által az éves minőségi jelentéseikben benyújtott dokumentáción alapul. Ez a jelentés az előző kiadás óta beérkezett, üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák minőségére összpontosít. A Bizottságnak a 2019 első és 2021 negyedik negyedéve közötti referencia-negyedévekben továbbított, üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat vizsgálja.

1.2. Jogi keret

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokról szóló rendelettel létrehozott általános keret kiegészítése céljából a Bizottság két végrehajtási rendeletet fogadott el:

– az 1062/2008/EK bizottsági rendeletet[3], amely meghatározza a 2014 első negyedévétől alkalmazandó szezonális kiigazítási eljárásokat, a tagállamok által a Bizottságnak továbbítandó éves minőségi jelentések szerkezetét és tartalmát, valamint az e jelentések továbbítására rendelkezésre álló határidőket, valamint

– a 19/2009/EK bizottsági rendeletet[4], amely meghatározza az „üres álláshely” fogalmát, rögzíti az adattovábbításra vonatkozó határidőket, és kijelöli az első megküldendő

[1] HL L 145., 2008.6.4., 234. o.

[2] Lásd az előző, 2019. augusztus 13-i COM(2019) 368 jelentést.

[3] A Bizottság 1062/2008/EK rendelete (2008. október 28.) a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szezonális kiigazítási eljárások és minőségi jelentések vonatkozásában történő végrehajtásáról (HL L 285., 2008.10.29., 3. o.).

[4] A Bizottság 19/2009/EK rendelete (2009. január 13.) a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet üres

adatállománnyal lefedett időszakokat. E jogi aktus melléklete tartalmazza továbbá a megvalósíthatósági tanulmányokat végző országok felsorolását, valamint a tanulmányok által felölelt témaköröket.

A fenti jogszabályok szerint 2010 első negyedévétől kezdődően minden tagállamnak rendelkezésre kell bocsátania az adott országban az összes üres álláshely és a betöltött állások számára vonatkozó idősorokat. Az adatokat legkésőbb a negyedév végét követő 70 napon belül (T+70) szolgáltatniuk kell. Azok a tagállamok továbbá, amelyek esetében az alkalmazotti összlétszám meghaladja az Európai Unió összesített alkalmazotti létszámának 3 %-át, kötelesek a negyedév végétől számított 45 napon belül (T+45) gyorsbecsléseket továbbítani.

A tagállamoknak az üres álláshelyek és a betöltött állások számát gazdasági tevékenységenként valamennyi üzleti egység, és az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének (NACE Rev. 2)[5] valamennyi nemzetgazdasági ága tekintetében rendelkezésre kell bocsátaniuk. Ugyanakkor a kisvállalkozások (a meghatározás értelmében a 10 alkalmazottnál kevesebbet foglalkoztató egységek), valamint az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének O–S[6] (elsősorban közigazgatási, egészségügyi és oktatási tevékenységeket magukban foglaló) nemzetgazdasági ágai tekintetében az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokról szóló rendelet előírja, hogy azon tagállamoknak, amelyeknek nehézséget okoz az adatok rendelkezésre bocsátása, megvalósíthatósági tanulmányokat kell készíteniük.

Bár e megvalósíthatósági tanulmányok lehetővé tették néhány tagállam számára a gazdaság teljes lefedettségének elérését, három tagállam (Dánia, Franciaország és Olaszország) esetében ez még nem történt meg. Ezen országok adatai nem vethetők össze teljes mértékben az EU többi országáéval. Franciaországban és Olaszországban a közintézményeket nem fedik le a közigazgatási, oktatási és humán-egészségügyi ágak (az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének O, P és Q nemzetgazdasági ágai). Franciaország esetében a felmérések csak a 10 vagy több alkalmazottat foglalkoztató üzleti egységeket tartalmazzák, míg Dániában a lefedettség csak az iparon, az építőiparon és a szolgáltatásokon belüli egységekre terjed ki (az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének B–N nemzetgazdasági ágai).

A legutóbbi jelentés óta Olaszország és Málta megkezdte az üres álláshelyekre vonatkozó adatok továbbítását valamennyi vállalkozásméretre, így az 1–9 alkalmazottat foglalkoztatókra

---

álláshely meghatározása, az adatgyűjtésre vonatkozó referencia-időpontok, adattovábbítási jellemzők és megvalósíthatósági tanulmányok meghatározása tekintetében történő végrehajtásáról (HL L 9., 2009.1.14., 3. o.).

5 Az Európai Parlament és a Tanács 1893/2006/EK rendelete (2006. december 20.) a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev. 2. rendszerének létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet, valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról (HL L 393., 2006.12.30., 1. o.).

6 Ezek az alábbiakat foglalják magukban: közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (O nemzetgazdasági ág); oktatás (P nemzetgazdasági ág); humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q nemzetgazdasági ág); művészet, szórakoztatás, szabadidő (R nemzetgazdasági ág); és egyéb szolgáltatás, többek között érdekképviselet, számítógép, személyi, háztartási cikk javítása és egyéb személyi szolgáltatások (S nemzetgazdasági ág).

vonatkozóan is. Ezzel a lépéssel Málta az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák teljes körét lefedi.

A jelentés többi része a következőképpen épül fel: a 2. szakasz az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokról szóló rendelet végrehajtása terén az utóbbi 3 évben elért eredményeket ismerteti, a 3. szakasz a Covid19-válság üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákra gyakorolt fő hatását elemzi, míg a 4. szakasz az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák minőségét értékeli. Az utolsó, 5. szakasz a levont következtetéseket tartalmazza, és javaslatot tesz arra vonatkozóan, hogy a felhasználói igényeknek miként lehet a jövőben még jobban megfelelni.

2. A LEGUTÓBBI JELENTÉS ÓTA BEKÖVETKEZETT FEJLEMÉNYEK

A legutóbbi, 2019-es jelentés elfogadása óta nem történtek jogszabályi változások.

Ami az előállítási folyamatot illeti – a következő bekezdésekben ismertetetteknek megfelelően –, számos pozitív fejlemény következett be az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok előállítási láncán belül.

2.1. Az adatgyűjtésre vonatkozó szabványok

Valamennyi tagállam a statisztikai adat- és metaadatcsere-szabványok (a továbbiakban: SDMX)[7] adatstruktúrájának és nemzetközileg elfogadott kódlistáinak (elérhető online egy e célra kialakított nyilvántartásban)[8] felhasználásával továbbította az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikát. Az Eurostat üres álláshelyekre vonatkozó statisztikát tartalmazó adatbázisában, valamint az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok Európai Központi Bank részére történő továbbítása során is ugyanezt a kódolást használták.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák 2021 harmadik referencia-negyedévi (gyors és végleges) továbbítása óta a tagállamok az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok SDMX szerinti továbbításakor használt adatszerkezet-meghatározás 2.3. verzióját kezdték használni, amely az új NUTS-t[9] is magában foglalja.

Az adatok SDMX-szabványok használatával történő továbbítása megakadályozza a kétértelműségek és félreértések kialakulását a tagállamokkal, és egyszerűsíti az adatok validálásának folyamatát, amely így automatizálásra alkalmassá válik.

2.2. Az adatok validálása

Az adatokat szisztematikusan validálták egy új eszköz segítségével, amely ellenőrzi, hogy az alkalmazott kódok és adatstruktúrák megfelelnek-e az adatok továbbítására vonatkozó, elfogadott SDMX-szabványoknak. Ez egyszerűsíti az előállítási folyamatot, és csökkenti a

7 https://sdmx.org/ (csak angol nyelven áll rendelkezésre).
8 https://webgate.ec.europa.eu/sdmxregistry/ (csak angol nyelven áll rendelkezésre).
9 Az Európai Parlament és a Tanács 1059/2003/EK rendelete (2003. május 26.) a statisztikai célú területi egységek nómenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról (HL L 154., 2003.6.21., 1. o.).

helytelen kódolásból fakadó hibák kockázatát. Amikor a továbbított fájl nem áll összhangban az érvényben lévő statisztikai adat- és metaadatcsere-szabványokkal, az automatikusan elutasításra kerül. Valamennyi tagállam e-mailben értesítést kap a művelet sikerességéről/sikertelenségéről, az információtechnológiai ellenőrző jelentéshez pedig egy webes szolgáltatás segítségével férhetnek hozzá.

A legutóbbi jelentés óta az Eurostat kiigazította az előállítási folyamatot annak érdekében, hogy bármilyen típusú SDMX-formátumot fel tudjon dolgozni, legyen szó tömör vagy általános formátumról.

Ezen túlmenően az Eurostat minden negyedéves adatszolgáltatás esetében elfogadhatósági ellenőrzést végez, aminek keretében összehasonlítja az adatok időbeli alakulását, valamint összeveti azokat az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerén belül végzett gazdasági tevékenységekkel. Ha az egyes negyedévek között jelentős változások következnek be a betöltött állások vagy az üres álláshelyek száma tekintetében, az Eurostat felkéri a tagállamokat az adatok megerősítésére vagy egy helyesbített adatfájl továbbítására. Ha jelentős kiigazításokat vagy hirtelen változásokat észlelnek bármely nemzetgazdasági ágban, azokat szisztematikusan nyomon követik az érintett országokkal közösen.

2.3. Szezonális kiigazítás

Az 1062/2008/EK bizottsági rendelet 1. cikkének értelmében a tagállamok emellett kötelesek szezonálisan kiigazított adatokat továbbítani. Kötelező az üres álláshelyekre és betöltött állásokra vonatkozó ilyen adatokat szolgáltatni legalább az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének B–E, F, G–I, J, K, L, M–N, O–Q, R–S egyéni/összesített nemzetgazdasági ágai esetében. Az üres álláshelyekkel és betöltött állásokkal kapcsolatban továbbított, szezonálisan kiigazított adatokat az Eurostat az üres álláshelyek szezonálisan kiigazított arányának arányszámként való kiszámítására használja.

A betöltött állások és az üres álláshelyek számát az EU és az euróövezet szintjén először a tagállamok körében összesítik, majd szezonálisan kiigazítják azokat (közvetlen szezonális kiigazítás).

Az Eurostat az európai összesítésekre vonatkozóan szezonálisan kiigazított adatokat tesz közzé a szezonálisan nem kiigazított adatok mellett (lásd a 4.5. szakaszt).

Az Eurostat javította a nemzeti minőségi jelentések szezonális kiigazítási mellékletét. Ez az aktualizált melléklet konkrétan az alkalmazott szezonális kiigazítási modelleket, az észlelt kiugró értékeket, a kiigazítások mértékét és az eredmények volatilitását ismerteti.

3. A COVID19-VÁLSÁG HATÁSA

3.1. A tagállamok körében végzett felmérés

2020 márciusában az Eurostat felmérést indított, hogy az országok beszámolhassanak azokról a főbb problémákról, amelyekkel az adatgyűjtés során szembesültek a világjárvány kezdete óta. A felmérésben leggyakrabban jelentett probléma az volt, hogy a bezárások és az új

munkafeltételek (csökkentett munkaidő, távmunka stb.) miatt alacsonyabb volt a válaszadási arány a vállalkozások részéről, amint azt a 2020 első negyedévére és 2020 második negyedévére vonatkozó metaadatfájlok is megerősítették.

Bár a Covid19-válság a legtöbb tagállamban 2020. március közepén kezdődött, a hatás az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika adatgyűjtésének referencia-időpontjától függően a 2020 első negyedévére vonatkozó adatok esetében ritkán volt érzékelhető. A várakozásoknak megfelelően a legtöbb országban 2020 második negyedévében csökkent a betöltetlen álláshelyek aránya az előző évhez képest.

3.2. Az adattovábbításra gyakorolt hatás

Ezen akadályok ellenére a 2020. első és második referencia-negyedévi, üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat szinte valamennyi tagállam esetében időben továbbították és közzétették.

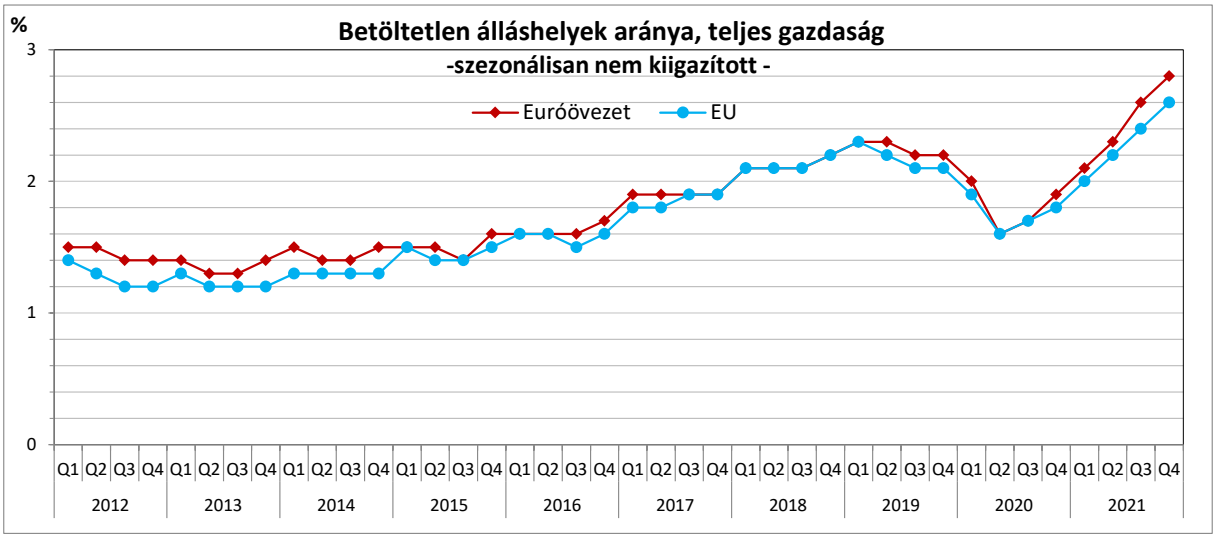
Csak Franciaország nem tudta továbbítani a 2020 első negyedévére vonatkozó adatokat, és az adattovábbítást a 2020 második negyedévére vonatkozó referencia-időszakban indította újra. Olaszországnak a 2020 első negyedévére és 2020 második negyedévére vonatkozó végleges adatokat is sikerült időben megküldenie, az ezekhez tartozó korábbi gyorsbecsléseket azonban nem.

3.3. Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákkal kapcsolatos fejlemények

Amint azt az alábbi ábra mutatja, a betöltetlen álláshelyek aránya a 2020 első és második negyedéve közötti időszakban először meredeken csökkent mind az euróövezetben, mind az EU-ban. 2020 harmadik negyedévétől 2021 negyedik negyedévéig fokozatosan helyreállt, amikor is az EU-ban elérte a 2,6 %-ot, ami 0,3 százalékponttal meghaladta a 2019 első negyedévében regisztrált csúcsértéket.

Ami az egyes gazdasági tevékenységeket illeti, az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok esetében a világjárvány előtti szintekhez képest a legnagyobb növekedés a következő nemzetgazdasági ágakban volt megfigyelhető: J („Információ és kommunikáció”), N („Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység”, beleértve a munkaerő-kölcsönzőket is); I („Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás”) és C („Gyártás”)[10].

[10] Lásd: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/jvs_q_nace2/default/table?lang=en (csak angol, francia és német nyelven áll rendelkezésre).

4. ADATMINŐSÉG

A jelentés ezen része vizsgálja az üres álláshelyekre vonatkozó európai statisztika valamennyi minőségi dimenzióját: tárgyszerűség, precizitás, időbeliség, pontosság, koherencia és összehasonlíthatóság.

4.1. Tárgyszerűség

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok gyűjtése fontos a gazdasági elemzés szempontjából, mivel ez az egyetlen adatforrás, amely a kielégítetlen munkaerő-keresletet méri. Az üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves adatokat a Bizottság (a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága és a Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság) és az Európai Központi Bank is felhasználja, hogy nyomon tudja követni a gazdasági ciklus és a munkaerőpiac rövid távú fejleményeit. Az üres álláshelyek aránya egyike az európai gazdasági főmutatóknak[11], amelyek elsődleges információforrásként szolgálnak az EU-n és az euróövezeten belüli, valamint az egyes uniós országokbeli rövid távú ciklikus gazdasági változások elemzéséhez és nyomon követéséhez. Ez jobb mutatónak tekinthető, mint a becslések, például a munkaerőhiány-mutatók.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat emellett a munkanélküliségi ráta alakulásának a Beveridge-görbe segítségével történő elemzésére is használják, ahogyan az például a Bizottság együttes foglalkoztatási jelentésében[12], a Bizottság 2021. őszi gazdasági előrejelzéseiben[13] és az OECD számos elemző jelentésében is történt.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika ugyanakkor jóval tárgyszerűbb lenne, ha megszűnnének a kisvállalkozások és az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati

[11] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – *Az euróövezet statisztikáiról – Az euróövezet statisztikáira és mutatóira vonatkozó jobb módszerek felé*, COM(2002) 661.

[12] https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8351 (csak angol nyelven áll rendelkezésre).

[13] Lásd: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság, Európai gazdasági előrejelzés: 2021. ősz, 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2765/199989 (csak angol nyelven áll rendelkezésre).

osztályozási rendszerének O–S nemzetgazdasági ágai (a közintézményeket is beleértve) tekintetében a lefedettséget jelenleg jellemző hézagok. Ez lehetővé tenné az arány mellett az üres álláshelyek és a betöltött állások számának közzétételét is. Ez egyelőre nem lehetséges az uniós gazdaságok hiányos lefedettsége miatt.

A gazdaság egészét lefedő országok közül egyesek bizalmasként jelölik meg a betöltött állások és az üres álláshelyek számát. 2022 harmadik negyedévében az Eurostat felveszi velük a kapcsolatot, hogy megvitassa a betöltött állások és az üres álláshelyek számának esetleges rendelkezésre bocsátását a teljes gazdaságra vonatkozóan.

4.2. Precizitás

A precizitás jelzésére a tagállamok – figyelembe véve nemzeti mintavételi terveik jellemzőit – kiszámítják az üres álláshelyek (szezonálisan nem kiigazított) számának relatív szórását. A relatív szórás a becsült számtani közép százalékában mutatja meg a standard hibát, és mérhetővé teszi az üres álláshelyek becsült számának szóródását. A 2020-as referenciaévre vonatkozó minőségi jelentések szerint Írország, Görögország és Ciprus kivételével minden tagállamban 15 % alatti volt az üres álláshelyek teljes számára vonatkozó relatív szórás[14].

A mintaméret és a válaszadási arány jelentősen befolyásolja a becslések precizitását. A tagállamok minőségi jelentései alapján a mintaméret a hozzávetőleg 2 500-as finnországi, 2 683-as máltai és 3 300-as ciprusi, valamint a hozzávetőleg 100 000-es lengyelországi és 155 000-es németországi minta között mozgott[15].

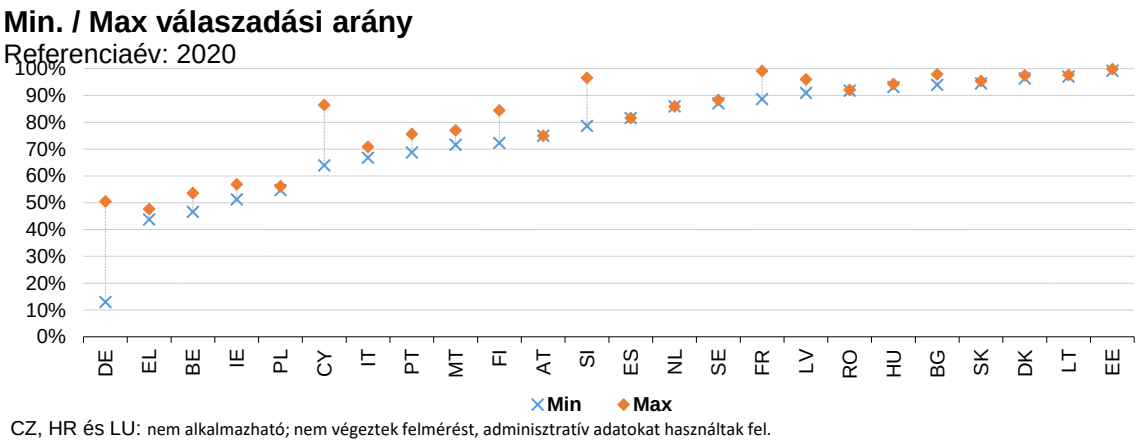
A válaszadási arány Németországban[16] (a negyedik negyedévben végzett postai felmérés esetében) 13 % körül alakult, Görögországban 43 % és 48 % között volt (az adott negyedévtől függően), míg Litvániában elérte vagy meghaladta a 97 %-ot, Észtországban pedig a 99 %-ot. 2020-ban a válaszadási arány mediánja a tagállamok között továbbra is magas volt, negyedévtől függően 79 % és 86 % között mozgott.

---

14 Lásd az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika metaadatait: http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm

15 Ez megfelel valamennyi olyan negyedéves mintaméretnek, amikor teljes, postai úton zajló felmérést végeznek. A fennmaradó három negyedév felmérése a postai felmérést kitöltő összes válaszadó utánkövetése segítségével zajlik.

16 Az üres álláshelyekre vonatkozó felmérés kitöltése nem kötelező Németországban, ami megmagyarázza az év minden negyedik negyedévében elvégzett postai felmérésre adott válaszok alacsony arányát. Az e felmérésből származó eredmények adminisztratív adatok segítségével, általános regressziós becsléssel kerülnek újrasúlyozásra a válaszadás hiányából fakadó torzulások kijavítása érdekében.

CZ, HR és LU: nem alkalmazható; nem végeztek felmérést, adminisztratív adatokat használtak fel.

Ami a kiigazításokat illeti, a helyzet eltér az üres álláshelyek arányának két alkalommal történő közzététele – vagyis a gyors- és a végleges becslések – esetében. A T+50. napon közzétett gyorsbecslések a T+78. napon kiigazíthatók, amikor a végleges becslések kiadásra kerülnek. Noha a gyorsbecslések adatai nem fedik le az összes tagállamot, az euróövezeti és az uniós összesítések esetében a gyorsbecslések kiigazításai nem haladták meg a 0,1 százalékpontot a jelentés referencia-időszakában.

A T+78. napon közzétett végleges becslések esetében a kiigazítások az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok adott negyedévben való első és második továbbításának összehasonlítása révén mérhetők. Az euróövezet és az EU tekintetében az üres álláshelyek arányával kapcsolatos kiigazítások sosem haladták meg a 0,1 százalékpontot a jelentés referencia-időszakában.

4.3. Időbeliség és pontosság

Az időbeliség tekintetében az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok szolgáltatása lényegében kielégítő volt mind a gyorsbecslések, mind a végső közzététel esetében. A tagállamokat rendszeres időközönként emlékeztették a kötelező határidők teljesítésének fontosságára az európai gazdasági főmutatókra vonatkozó adatok – közöttük az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika – szolgáltatása tekintetében. Bár Görögország vonatkozásában néhány alkalommal némi késést jegyeztek fel, nem voltak olyan szerkezeti szempontból késedelmes benyújtások, amelyek akadályozták volna az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok időben történő közzétételét.

4.4. Koherencia és összehasonlíthatóság

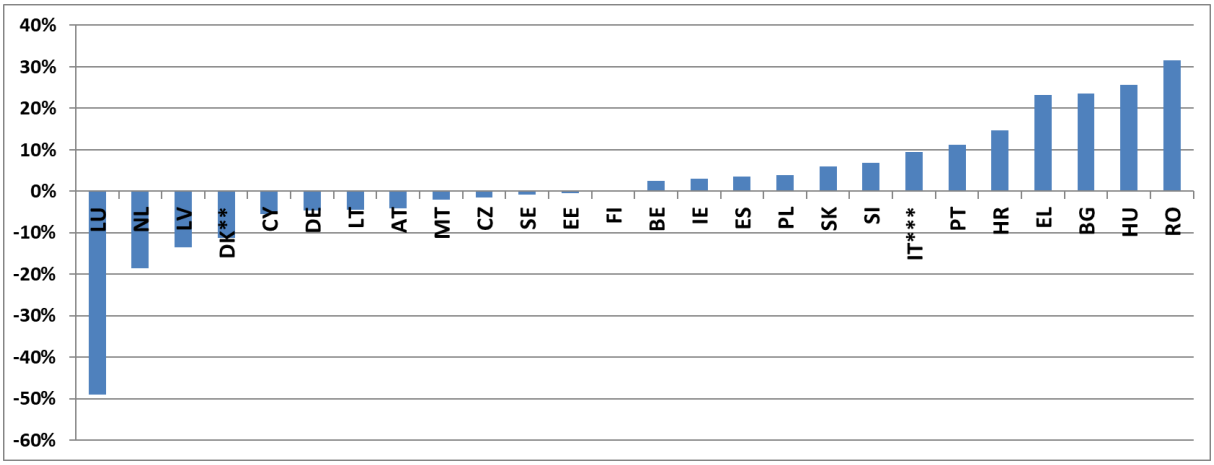
Nem áll rendelkezésre európai szinten más olyan, a kielégítetlen munkaerőpiaci keresletet mérő harmonizált forrás, amely felhasználható lenne az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákkal való összehasonlításhoz. Több ország figyelembe veszi az állami foglalkoztatási szolgálatoknál bejelentett üres álláshelyeket, az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika koherenciájának ezen adatok felhasználásával történő értékelése azonban problematikus. Ennek az az oka, hogy lefedettségük messze elmaradhat a kívánatostól, mivel előfordulhat, hogy nem minden üres álláshelyet jelentenek be az állami foglalkoztatási szolgálatnak, és/vagy többszörös bejelentés is előfordulhat, ha a betöltött üresedések továbbra is szerepelnek az adminisztratív nyilvántartásban. Emellett az adminisztratív forrásokból

származó, üres álláshelyekre vonatkozó statisztika nemzeti szintű fogalommeghatározásokon alapul, amelyek országonként változnak.

A betöltött állások száma, amely az üres álláshelyek arányának nevezője, összehasonlítható egyéb forrásokból származó információkkal, elsősorban a munkavállalók munkaerő-felmérésben jelentett létszámával. Az összehasonlításoknak és az azokat követő, különbségekre irányuló értékeléseknek ugyanakkor számításba kell venniük a források közötti fogalmi, valamint a felmérés jellegéből adódó különbségeket. Konkrétan az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákat a vállalkozások mintájából becsülik, míg a munkaerő-felmérés a háztartások mintáján alapul.

Amint azt az alábbi ábra mutatja, a munkaerő-felmérésben nyilvántartott alkalmazottak létszáma és az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákban szereplő betöltött állások száma közötti különbség a gazdaság egészére nézve általában −20 % és +20 % között mozog, kivéve Luxemburgot (−49 %), Görögországot (23 %), Bulgáriát (24 %), Magyarországot (26 %) és Romániát (32 %).

Relatív különbség az alkalmazottak létszáma (munkaerő-felmérés) és a betöltött állások (üres álláshelyekre vonatkozó statisztika) között a B–S nemzetgazdasági ágakban, 2020-ra vonatkozó éves adatok*

* FR esetében nincs információ; Franciaországban az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika csak a 10 főnél több alkalmazottat foglalkoztató vállalkozásokra terjed ki, ezért nem hasonlítható össze a munkaerő-felmérés adataival.

** DK: az összesített B–N nemzetgazdasági ágak összehasonlítása.

*** IT: A betöltött álláshelyeket az O nemzetgazdasági ág tekintetében nem, a P és Q nemzetgazdasági ágak tekintetében csak részben tartják nyilván. Ezért ezek a nemzetgazdasági ágak a munkaerő-felmérés adataival való ezen összehasonlításból kimaradtak.

A Luxemburg esetében mért negatív eltérés a határokon átnyúló munkavégzés magas arányával magyarázható, amely komoly eltéréseket okoz a munkaerőpiacnak a munkaerő-felmérésben használatos hazai szemléletű, illetve az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikához alkalmazott nemzeti szintű fogalma között: a munkaerő-felmérés csak a rezidens háztartásokat, míg az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika a rezidens vállalatokat is felméri, beleértve azok külföldi illetőségű (vagyis határ menti ingázó) munkavállalóit.

Görögország esetében az azonosított eltérés a két forrás közötti különbségekre utal a módszertan és a fogalommeghatározások tekintetében. Konkrétan az üres álláshelyekre vonatkozó adatok csak a három vagy több alkalmazottat foglalkoztató vállalkozásokra terjednek ki. Végezetül előfordulhat, hogy egyes vállalkozások nem szerepelnek a mintavételi keretben, mivel a cégnyilvántartás aktualizálása után kezdték meg működésüket, ami a betöltött állások bizonyos mértékű alulbecsléséhez vezet.

Bulgária minőségi jelentésében az állt, hogy a munkavállalók munkaerő-felmérésben használt fogalommeghatározása tágabb, mint az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikában alkalmazott definíció. Magában foglalja különösen a kereskedelmi szerződés (egy bizonyos munka elvégzésére irányuló szerződés), valamint a kezelési és ellenőrzési szerződések keretében dolgozókat, valamint a bárminemű szerződés nélkül foglalkoztatottakat is. Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika emellett nem foglalja magában a katonai személyzetet.

Magyarország üres álláshelyekre vonatkozó statisztikái nem fedik le az öt alkalmazottnál kevesebbet foglalkoztató vállalkozásokat, ami részben magyarázza a feljegyzett eltérést.

Minőségi jelentésében Románia kifejtette, hogy a munkaerő-felmérés és az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika között a betöltött állások száma tekintetében megfigyelhető eltérések azt tükrözik, hogy az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákkal kapcsolatos módszerekkel összegyűjtött, betöltött állások száma nem tartalmazta a következőket:

- azon személyek, akiknek munkaszerződését egy adott időszakra felfüggesztették (például a szülési, gyermekgondozási, beteg- vagy fizetés nélküli szabadságon lévők, illetve az egyéb okokból kifolyólag távollévők),
- olyan álláshelyek, amelyeket bár ideiglenesen felfüggesztettek, megüresedhetnek és bizonyos ideig betölthetők, valamint
- a fegyveres erőkhöz vagy az informális szektorhoz tartozó álláshelyek.

Az Eurostat a fent felsorolt országok felelős nemzeti hatóságaival közösen továbbra is nyomon követi majd a munkaerő-felmérések által jegyzett munkavállalók, valamint az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika által rögzített betöltött állások száma közötti eltéréseket.

Fontos, hogy a munkaerő-kölcsönzők bérlistájában szereplő üresedések és álláshelyek is lefedésre kerüljenek, és hozzárendeljék azokat az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének N nemzetgazdasági ágához.

Végezetül az összehasonlíthatóság jelentette legnagyobb kihívás, hogy valamennyi tagállam a teljes gazdaságot lefedje az üres álláshelyekre vonatkozó felméréseiben, tehát azok magukban foglalják a kisvállalkozásokat, csakúgy, mint az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének O–S nemzetgazdasági ágait, a közintézményeket is beleértve. A legutóbbi eredményjelentés óta Olaszország és Málta jó eredményeket ért el, és az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adataik immár a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalkozásokra is kiterjednek. Az 1.2. szakaszban említetteknek megfelelően azonban a Dániára, Franciaországra és Olaszországra vonatkozó adatok még mindig nem teljesen összehasonlíthatók más tagállamok adataival.

4.5. Hozzáférhetőség és egyértelműség

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákat az Eurostat a szokásos terjesztési csatornákon, nevezetesen online adatbázisok révén és az Eurostat honlapjának „Statistics Explained” oldalain teszi közzé[17]. A honlap aktuális információkkal szolgál az üres álláshelyek arányáról mind az európai összesítések, mind az egyes tagállamok tekintetében, beleértve a fejleményeket szemléltető diagramokat is. Mivel az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák az európai gazdasági főmutatók közé tartoznak, negyedévente sajtóközleményt tesznek közzé[18].

A felhasználók számára az adatok közzétételének támogatása érdekében szolgáltatott metaadatokat a tagállamok által rendelkezésre bocsátott éves minőségi jelentések felhasználásával tették naprakésszé. Ezek megtalálhatók az Eurostat honlapján[19].

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Az elmúlt három évben az Eurostat tovább javította az üres álláshelyekre vonatkozó európai statisztika továbbítását (a nemzeti statisztikai hivatalok segítségével), ellenőrzését és közzétételét. Ami a szezonális kiigazításokat illeti, az Eurostat részletes módszertani információkat gyűjtött a tagállamoktól, és azokat az éves minőségi jelentések mellékleteként a felhasználók rendelkezésére bocsátotta.

A Covid19-válság hatással volt az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok gyűjtésére, különösen a válaszadási arányok tekintetében. Ugyanakkor minden tagállamnak sikerült időben továbbítania az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat, kivéve Franciaországot egy negyedév tekintetében. A gazdaságra gyakorolt hatás megfigyelhető volt az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai idősorokban: a 2020 első és második negyedévében tapasztalt jelentős visszaesést követően a betöltetlen álláshelyek aránya helyreállt, sőt meghaladta a világjárvány előtti szintet, különösen az uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerének J nemzetgazdasági ága („Információ és kommunikáció”) esetében.

A válság ellenére az európai összesítéseket az ütemtervnek megfelelően tették közzé. Általánosságban az európai összesítéseket illetően, mind a gyorsbecslések, mind a végleges becslések esetében, csak nagyon csekély kiigazításokra került sor.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák országok közötti összehasonlíthatóságának további javítása érdekében fontos, hogy valamennyi tagállam teljes mértékben lefedje a

---

17 Lásd: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Job_vacancy_statistics és http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Job_vacancy_and_unemployment_rates_-_Beveridge_curve (csak angol nyelven áll rendelkezésre).

18 Lásd az euro-mutatószámok közzétételi ütemtervét: https://ec.europa.eu/eurostat/news/euro-indicators/release-calendar (csak angol, francia és német nyelven áll rendelkezésre).

19 Lásd az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika metaadatait, valamint az uniós és nemzeti minőségi jelentéseket: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm (csak angol nyelven áll rendelkezésre).

közszektort (Dánia és Olaszország esetében) és a kisvállalkozásokat (Franciaország esetében). A megfelelőbb lefedettség ezenkívül azt is lehetővé tenné, hogy – az üres álláshelyek aránya mellett – közzétegyék az üres álláshelyek számát az európai összesítések számára. Az Eurostat az érintett országokkal szoros együttműködésben folytatja e kérdés megoldását a vállalkozások munkaerőpiaci statisztikáira vonatkozó uniós jogszabályok folyamatban lévő felülvizsgálata keretében.

A felülvizsgálati projekt célja a vállalkozások munkaerőpiaci statisztikáira vonatkozó uniós jogszabályok egészének értékelése és korszerűsítése. Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák terén az Eurostat a következő javításokat tervezi javasolni:

- az esetleges torzítások megszüntetése a lefedettség valamennyi gazdasági tevékenységre és üzleti méretre történő kiterjesztésével, beleértve a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató kisvállalkozásokat, a közintézményeket és a közszektort,
- pontossági célok bevezetése a betöltetlen álláshelyek és a betöltött álláshelyek számára vonatkozóan, valamint
- az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok gyűjtéséhez használt statisztikai egységek jogszabályban történő meghatározása, a vállalkozásokra és a helyi egységekre korlátozva azokat.

További javaslatok születhetnek a Bizottság „Ossza meg velünk véleményét!” weboldalán elvégzett nyilvános konzultáció alapján. A konzultáció minden érdekelt fél számára lehetőséget kínált arra, hogy kifejezze elégedettségét a vállalkozásokra vonatkozó munkaerőpiaci statisztikákkal kapcsolatban, ideértve az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákat is, és javaslatokat tegyen a lehetséges javításokra.

Az Eurostat továbbra is rendszeres időközönként nyomon követi az üres álláshelyekre vonatkozó statisztika szabályszerűségét és minőségét a szolgáltatott adatok és az egyéb nemzeti dokumentációk – közöttük minőségi jelentések – felhasználásával, és mindezt a felelős nemzeti statisztikai hatóságokkal való szoros együttműködésben ellenőrzi.